

روشنفکران مذهبی و عقل مدرن

تقی رحمانی

www.ketab.ir

عنوان: روشنفکران مذهبی و عقل مدرن

نویسنده: تقی رحمانی

ناشر: شرکت انتشارات قلم

حروف چینی و صفحه‌آرایی: معصومه شاپوری

نوبت چاپ: چاپ اول ۱۳۸۴

چاپ: ندا

شمارگان: ۱۵۰۰ جلد

بها: ۳۲۰۰ تومان

همه حقوق محفوظ است

تهران؛ تقاطع بهار و سمیه، ساختمان ایرج، طبقه همکف، شماره ۶

تلفن: ۸۸۳۱۲۸۹۳

تلفکس: ۸۸۸۲۹۳۶۴

شابک: ۹۶۴-۳۱۶-۱۶۲-۵

رحمانی، تقی

روشنفکران مذهبی و عقل مدرن / تقی رحمانی - تهران: قلم، ۱۳۸۴.

۳۴۴ ص.

ISBN : 964-316-162-5

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات قیبا.

۱. روشنفکران - ایران. ۲. روشنفکران - جنبه‌های مذهبی. ۳. تفکر دینی -

نقد تفسیر. ۴. تجدد الف. عنوان.

۳۰۵/۵۵۲۰۹۵۵

HM/۷۷۸/ ۳ ر ۹

۸۸۴-۲۱۹۴

کتابخانه ملی ایران

فهرست مطالب

فصل اول - دستاوردهای عصر روشنگری و مکتب فرانکفورت

قسمت اول - اسطوره‌ی روشنگری یا الگوی روشنگری	۲۱
قسمت دوم - مکتب انتقادی و عصر روشنگری	۳۹

فصل دوم - روشنفکران مذهبی و عقل مدرن

عقل، پارادایمهای عقلانیت، موقعیت عقل مدرن و دستاوردها	۸۳
عقلانیت مدرن؛ دیدگاهها؛ دستاوردها و نتایج آن	۸۹
روشنفکری مذهبی (گرایشات) و عقل مدرن	۹۳
متدلوژی نواندیشان مسلمان	۱۳۱

فصل سوم - عقلانیت فلسفی و دو جریان روشنفکری دینی

عقلانیت فلسفی و دو جریان روشنفکری دینی (سروش، شریعتی و اقبال)	۱۵۷
---	-----

فصل چهارم - پروتستانتیسم مذهبی تا انتها

پروتستانتیسم مذهبی تا انتها	۲۰۱
آسیب‌شناسی اصول پروتستانتیسم مذهبی	۲۳۳

فصل پنجم - گسست تفکر و اندیشه‌ورزی و راهکارها (هدایت، شریعتی و طباطبایی)

بخش اول - بینش	۲۷۵
بخش دوم - متدلوژی (روش) تبیین و تحلیل پدیده‌ها و حوادث	۲۹۷

مقدمه

ماجرای پرفراز و نشیب تعامل و تقابل مدرنیته با سنت، در جامعه ما چندان مبارک نبوده و روند تقابلی سنتی‌ها با مدرنیته، بیشتر از روند تعاملی آن بوده است، نتیجه این تقابل به ایجاد رابطه خلاق و مرتبط با مدرنیته منجر نشده، چرا که رابطه خلاق و مرتبط با حوزه‌های تولید اندیشه ایجاد می‌شود. خلق حوزه فکری خلاق در جامعه، نیاز به عوامل مادی و معنوی مناسب دارد که در جامعه ما شکل نگرفته، اگر چه طی قرون گذشته جامعه ما، حوزه تولید اندیشه را شکل داده و به خود دیده است، اما قرن‌هاست که دیگر حوزه تولید فکر و ایده خلاق از جامعه ما رخت بر بسته است.

با برآمدن عقل مدرن و آنچه که به نام مدرنیته غربی نامیده می‌شود، شور و شوقی در جوامع دیگر ایجاد شده است که محصول آن انواع جریانات و تحولات مبارک و نامبارک در این جوامع بوده است. جریان روشنفکری از جمله محصولات وزیدن این نسیم یا طوفان مدرنیته بر جوامع پیرامونی بوده است. شناخت مدرنیته و تأثیر آن بر جریان روشنفکران با گرایش‌ات گوناگون امری ضروری است. شناخت مدرنیته و عصر روشنگری به عنوان یک پارادایم که در فصل اول کتاب مورد بررسی

گذرا قرار گرفته قصد دارد که ۱- مدرنیته غربی را یک پارادایم بداند، نه یک چیزی مطلق و برتر از همه پارادایم‌های فکری آدمی در طول تاریخ. ۲- در همین رابطه با برقراری رابطه با نگاه انتقادی مکتب فرانکفورت به مدرنیته به این دیدگاه پرداخته است. ۳- مدرنیته با چنین نگاهی انتقادی در عین دستاورد داشتن، می‌تواند به طرق دیگر در سرزمین‌های دیگر هم رخ دهد.

بعد از این مرور گذرا، بررسی گرایش روشنفکری مذهبی و دینی با عقل مدرن و علوم موضوع فصل دوم کتاب مزبور است که تلاش دارد که متدلوژی و بینش روشنفکران مذهبی و دینی را در سه گرایش ۱- تطبیقی ۲- تأویلی ۳- تطبیقی - تأویلی دسته‌بندی کند.

بررسی دو جریان مذهبی که می‌توان از آن به نام نواندیشان مذهبی و نوگرایان دینی یا روشنفکران مذهبی و روشنفکران دینی نام برد، در قالب نقد دیدگاه شریعتی به عنوان نواندیش مذهبی و دکتر سروش به عنوان روشنفکر دینی موضوع بررسی فصل سوم کتاب است.

فصل چهارم و پنجم در پی بررسی و نقد دیدگاه‌های سید جواد طباطبایی در مورد آراء و دیدگاه‌های شریعتی است که تلاش شده که دیدگاه‌های شریعتی در مورد پروتستان‌تسم اسلامی، مورد نقد و نقادی قرار بگیرد.

این کتاب با عنوان روشنفکران ایرانی و سرمشق‌های عقلانیت در ردیف سلسله مطالبی که جریان روشنفکران در ایران را مورد بررسی قرار می‌دهد جای می‌گیرد و نگاه انتقادی به اندیشه و جریان روشنفکری دارد. امیدوارم که بتوانم در مجموعه مطالبی که درباره جریان روشنفکری منتشر خواهم کرد، در حد توان خود بحث‌های پرماجرایی جریان روشنفکری را گرم‌تر نمایم. تا چه در نظر افتد.

تقی رحمانی - زندان اوین